

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

آیا یک اصلاح‌طلب پیروز انتخابات خواهد بود؟

انتخابات ریاست‌جمهوری ایران به دلیل سانحه بالگرد ابراهیم رئیسی در ۲۸ ژوئن برگزار می‌شود. براساس قانون اساسی ایران، انتخابات زودهنگام برای جانشین باید ظرف ۵۰ روز پس از فوت یا استعفای رئیس‌جمهور قبلی برگزار شود. از اینج کاندیدای اصولگرا، محمدباقر قالیباف ۶۲ ساله، سرتیپ یازنشته‌سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، فرمانده سابق نیروی هوافضای سپاه، فرمانده سابق نیروی انتظامی، شهردار سابق تهران و رئیس‌فعلی مجلس با پارلمان، سه بار نامزد ریاست‌جمهوری شده است. علیرضا آکانی، ۵۸ ساله، شهردار فعلی تهران است.

او با تحصیلات پزشکی هسته‌ای و در دوران دانشجویی، رئیس سازمان بسیج دانشجویی بود. وی همچنین چهار دوره نماینده مجلس بود. وی همچنین نامزد انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۳۹۲ و ۱۳۹۶ بود، اما هر بار از سوی شورای نگهبان فاقدصلاحیت بود. یکی دیگر از نامزدهای اصولگرا، سعید جلیلی، ۵۸ ساله، مذاکره‌کننده ارشد سابق هسته‌ای ایران و دبیرکل شورایی امنیت‌ملی ایران و همچنین معاون سابق وزیر امور خارجه در امور اروپا و ایالات متحده است، وی در حال حاضر نماینده رهبری ایران در شورایی امنیت ملی است. وی پای راست خود را در دهه ۱۳۵۰ در جنگ ایران و عراق از دست داد. او به‌عنوان یک چهره تندرو و نامحبوب یاد می‌شود، زیرا او به‌عنوان مذاکره‌کننده هسته‌ای، به‌طور گسترده‌ای به دلیل ارجاع پرونده هسته‌ای ایران توسط آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به شورای امنیت سازمان ملل که متعاقباً شش قطعنامه علیه ایران تصویب کرد، مقصر شناخته می‌شود. او نامزد انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۱۳ بود اما تنها ۱۱ درصد از آرا را در برابر حسن روحانی نامزد بسیار محبوب میانه‌رو کسب کرد. کاندیدای غافلگیرکننده مسعود پزشکیان ۶۹ ساله است که پزشک و متخصص قلب و عروق است. او اصلاح‌طلب است و پنج دوره نماینده مجلس بوده است، وی در دولت دوم سیدمحمد خاتمی، رئیس‌جمهور سابق و اصلاح‌طلب، وزیر بهداشت بود. او از خانواده‌ای سرشناس در استان آذربایجان غربی در شمال غربی ایران است. وی در جریان قیام دانشجویی در تبرماه ۱۳۷۸ به‌عنوان رئیس دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز در دفاع از دانشجویان سخنرانی کرد. وی همچنین پس از درگذشت مهسا امینی، انتقاداتی را به مدیریت این موضوع مطرح کرد. بسیاری بر این باورند که قالیباف نامزد مورد نظر است. در سال ۲۰۰۵ نیز شایعه شده بود که قالیباف کاندیدای مورد نظر خواهد بود، اما حمایت‌های پشت‌صحنه‌ای که او دریافت می‌کرد ناگهان پس گرفته شد. با این حال، همانطور که انتخابات گذشته در ایران نشان داده است، نتیجه تا حد زیادی به میزان مشارکت بستگی دارد. اگر مشارکت حدود ۴۰ درصد از واجدین شرایط باشد، همانطور که در دو انتخابات گذشته مجلس در سال ۲۰۲۰ و بار دیگر امسال و همچنین در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۲۱، یکی از نامزدهای اصولگرا به احتمال زیاد انتخاب خواهد شد. آن‌ها می‌توانند به یک پایگاه اجتماعی محکم از حمایت که حدود ۲۰ درصد از واجدین شرایط رای‌دهی می‌شود و توانایی خود برای بسیج ۱۵ تا ۲۰ درصد دیگر از رای‌دهندگان از طرق مختلف تکیه کنند. در این صورت قالیباف شانس خوبی برای چهارمین بار خواهد داشت. با این حال، اگر مشارکت بین ۵۰ تا ۶۰ درصد باشد، این احتمال وجود دارد که هیچ نامزدی بیش از ۵۰ درصد آرا را کسب نکند و دورای دهنده برتر به دور دوم راه پیدا کنند. اگر میزان مشارکت بیش از ۶۰ درصد باشد که برای خاتمی در سال‌های ۱۹۹۷ و ۲۰۰۱ و حسن روحانی در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۷ وجود داشت، پزشکیان شانس زیادی برای پیروزی خواهد داشت. حضور گسترده مردم تنها در صورتی امکان‌پذیر است که طبقه متوسط، جوانان و آنچه در ایران به عنوان اقل‌شاکستی جامعه یاد می‌شود - کسانی که معمولاً سکوت می‌کنند اما به دلایل مختلف رای دادن یا رای ندادن را انتخاب می‌کنند - تصمیم به رای دادن بگیرند. شکی نیست که اکثریت بسیار زیادی از مردم ایران از نخبگان تندرو حمایت نمی‌کنند. آنها به درستی از فساد اقتصادی عمیق، محدودیت‌های اجتماعی خفه‌کننده و سرکوب سیاسی عصبانی هستند. آنها خشم خود را با ماندن در خانه در سه انتخابات سراسری گذشته مجلس ریاست‌جمهوری نشان دادند. اگر پزشکیان انتخاب‌شود سیاست خارجی ایران لحن معتدل‌تری به خود خواهد گرفت، روابط با اتحادیه اروپا و همکاری با آژانس در رابطه با برنامه هسته‌ای ایران بهبود خواهد یافت و در داخل، یک دولت بسیار شایسته‌تر بر سر کار خواهد آمد.

مسکو و بازار هم تهران را بازی داد؟

اظهارنظرهای ضد و نقیض مقام‌های ایران و روسیه در خصوص سرنوشت توافق جامع همکاری‌های بلندمدت ۲۰ ساله

عکس: اسپوتنیک

شهاب شهسواری

خبرنگار گروه دیپلماسی

پس از انتشار خبری مبنی بر تعلیق مذاکرات تهران و مسکو برای تکمیل یک معاهده جدید همکاری‌های بلندمدت، اظهارنظرهای ضد و نقیض از سوی مقام‌های ایران و روسیه در خصوص سرنوشت توافق جامع همکاری‌های بلندمدت ۲۰ ساله ایران و روسیه ادامه دارد. مقام‌های ایرانی رسانه‌ها را به انتشار اخبار کذب متهم می‌کنند و مقام‌های روسیه با انداختن دلیل توقف در فرایند امضای توافقنامه بر گردن مقام‌های ایران، تاکید می‌کنند که برنامه امضای این توافقنامه فعلاً متوقف شده است. پیشنهاد انعقاد یک توافقنامه جامع همکاری ۲۰ ساله میان ایران و روسیه از نزدیک به سه سال پیش در دیدار سید ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور فقید ایران و ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه در سمرقند مطرح شد. سفیر جمهوری اسلامی ایران در روسیه پیش از این گفته‌بود که این توافقنامه تا پیش از پایان سال ۲۰۲۴ امضا خواهد شد. اما مشخص نیست با اظهارنظرهای مقام‌های روسیه در مورد توقف فرآیند تکمیل توافقنامه، سرنوشت امضای آن به چه زمانی موکول می‌شود.

نخستین خبر در مورد این توافقنامه روز سه‌شنبه

در مسکو برمی‌آید، برخی از بندهای این توافقنامه هنوز مورد تایید «مستولان و نهادها» در ایران واقع نشده است و آنگونه که وزیر خارجه روسیه می‌گوید: «برخی اقدام‌های قانون‌گذاری از سوی ایران» برای امضای این توافقنامه لازم است. هیچ‌یک از مقام‌های روسیه دقیقاً مشخص نکرده‌اند که چه «مشکلاتی نزد شرکای ایرانی» وجود دارد یا چه قانون‌گذاری‌هایی برای امضای توافق باید از سوی ایران انجام شود.

تناقض‌های بی‌شمار

اظهارنظرهایی که در دوروز گذشته در مورد توافقنامه جامع همکاری‌های بلندمدت ایران و روسیه مطرح شد، باعث ایجاد ابهام‌های بسیاری در مورد سرنوشت این توافقنامه شده است. مشخص نیست که آیا باید حرف یک طرف را باور کرد که متن توافق نهایی شده است یا حرف طرف دیگری که می‌گوید متن توافق نیاز به کارشناسی بیشتر دارد. اینکه اگر حادثه شهادت رئیس‌جمهور اسلامی ایران پیش نیامده‌بود توافق امضا شده‌بود یا اینکه برخی فرآیندهای قانون‌گذاری در پیش‌نویس توافق پیش‌بینی شده است که پیش از امضا باید توسط ایران انجام شود. یک روز پس از آنکه سرگی لاوروف، وزیر خارجه روسیه در حاشیه نشست وزرای خارجه گروه بریکس در نووگراد روسیه مدعی شد که متن توافق نهایی شده است و فقط به دلیل برخی «تشریفات قانونی» توسط ایران امکان امضای توافق وجود ندارد، علی باقری‌کنی، روز چهارشنبه در حاشیه جلسه هیئت دولت در جمع خبرنگاران گفت که مذاکرات کارشناسی برای تکمیل متن توافقنامه هنوز ادامه دارد و باید یک جلسه کارشناسی دیگر برای تایید متن توافق برگزار شود. سرپرست وزارت امور خارجه ایران در حالی این اظهارات را بیان می‌کند که یک روز قبل از او، وزیر امور خارجه روسیه گفته‌بود متن توافق «کاملاً مورد موافقت طرفین قرار گرفته است.» در حالی که مقام‌های روس از روز سه‌شنبه مرتباً ایران را به ایجاد توقف در فرآیند آماده‌سازی توافق متهم می‌کنند، مقام‌های وزارت امور خارجه ایران رسانه‌های فارسی‌زبان را متهم جلوه می‌دهند و از اساس وجود اظهارنظرهای دیپلمات‌های روسیه را تکذیب می‌کنند.

با این حال در تمامی اظهارنظرهای مطرح‌شده از سوی مقام‌های ایرانی و روس، ناهماهنگی‌ها و تناقض‌های زیادی وجود دارد. از یک طرف وزیر خارجه روسیه می‌گوید که متن توافق نهایی شده است و سفیر ایران در روسیه پیش از این گفته‌بود که اگر حادثه شهادت رئیس‌جمهور اسلامی ایران پیش نمی‌آمد این توافق امضا شده‌بود، اما از طرف دیگر سرپرست وزارت امور خارجه ایران می‌گوید که متن توافق هنوز نهایی نشده است و سفیر ایران در مسکو با بازگشتن از حرف‌های قبلی اش می‌گوید که متن در اختیار برخی نهادها در ایران است تا پاسخ خود را در مورد آن بدهند.

علی باقری‌کنی، سرپرست وزارت امور خارجه ایران در گفت‌وگوی روز چهارشنبه خود در جمع خبرنگاران در حاشیه نشست هیئت دولت گفت: «چنین چیزی واقعیت نداشت و ندارد. این سند مدتی است بین دو طرف ایرانی و روس در حال بررسی کارشناسی است، ما نظرات کارشناسی مدنظر خودمان را ارائه کردیم و به روس‌ها داده‌ایم، روس‌ها نظرات کارشناسی خودشان را اعلام کرده‌اند، قاعدتاً باید یک نشست کارشناسی دیگر برگزار شود که این سند نهایی شود.» باقری‌کنی تاکید کرد: «هیچ وقفه‌ای در مسیر نهایی‌سازی این سند ایجاد نشده، این سند روند عادی خودش را طی می‌کند. با اینکه دولت در حال گذار است باز هم هیچ وقفه‌ای در این کار ایجاد نشده است.» وی بار دیگر با تکذیب اظهارنظرهای منتشرشده در رسانه‌های روس که به فارسی ترجمه شده‌اند، گفت: «خبری در رسانه‌ها آمده‌بود، اما این خبر به‌هیچ‌وجه واقعیت نداشت، حتی وزیر خارجه روسیه هم بعد از پایان نشست بریکس در مصاحبه با خبرنگاران گفت که این مسئله در دستور کار است و هیچ وقفه‌ای در آن رخ نداده است.»

اما روایت باقری‌کنی از اظهارات لاوروف، با آنچه رسانه‌های روس به نقل از وزیر خارجه این کشور نوشته‌اند متفاوت است. خبرگزاری ریا اظهارات لاوروف را اینگونه انعکاس داده است: «در مورد توافقنامه همکاری میان ایران و روسیه، بله! در حال حاضر نمی‌توان آن را امضا کرد، هر چند که متن آن کاملاً مورد توافق واقع شده است.» وی مدعی شد که امضای توافق معطل برخی «تشریفات قانونی و اقدامات رویه‌ای در ایران» است و تاکید کرد: «ما سند را برای تایید رؤسای جمهور و امضا ارائه داده‌ایم، اما ایران باید برخی اقدامات رویه‌ای و قانون‌گذاری که در توافقنامه پیش‌بینی شده است در پیش بگیرد که هنوز این کارها را نکرده است.»

موضوع آماده بودن توافق برای امضا اوایل هفته جاری توسط سفیر ایران در روسیه هم مطرح شده‌بود. به گزارش ایرنا، کاظم جلالی، سفیر ایران در روسیه به خبرنگاری وودموسستی گفت: «این توافق در مرحله نهایی است و اگر سانحه هوایی بالگرد حامل رئیس‌جمهوری شهید ایران نبود، می‌توانست این توافق، امضا شده باشد.» با این حال سفیر ایران در روسیه، در روز بعد از این اظهارات و

از سوی یک مدیر میانی وزارت امور خارجه روسیه در گفت‌وگو با خبرنگاری دولتی ریانووستی روسیه منتشر شد. ضمیر کابلوف، رئیس اداره دوم آسیای وزارت خارجه روسیه در گفت‌وگو با ریانووستی گفته‌بود: «فرآیند [امضای توافقنامه] به دلیل مشکلاتی نزد شرکای ایرانی ما به حالت تعلیق درآمده است.» این دیپلمات روسیه این اظهارات را در شرایطی بیان کرد که سرپرست وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران برای شرکت در اجلاس وزرای خارجه گروه بریکس در شهر نووگراد روسیه به سر می‌برد. کابلوف البته در اظهارات خود تاکید کرده‌بود که توافقنامه همکاری جامع، تصمیم رهبران دو کشور است و قطعاً تکمیل خواهد شد.

ساعاتی بعد از این اظهارنظر، مقام‌های بلندپایه‌تر روس، این اظهارات را اندکی تعدیل کردند و واژه «تعلیق» را که با تکذیب طرف ایرانی مواجه شده‌بود، از ادبیات خود حذف کردند. دیمیتری پسخوف، سخنگوی کرملین روز سه‌شنبه گفت: «مسکو و تهران به کار بر روی توافقنامه جامع همکاری دو جانبه ادامه می‌دهند، هر چند ممکن است برخی جداول زمانبندی برای اقدامات خاص جابه‌جا شوند.» سرگی لاوروف، وزیر خارجه روسیه هم تاکید کرد که امضای توافقنامه «معطل برخی تشریفات قانونی و اقدامات رویه‌ای از سوی ایران است.»

هیچ‌یک از طرف‌ها دقیقاً اشاره نمی‌کنند که مشکلی که باعث توقف یا تاخیر در روند امضای توافقنامه جامع همکاری‌های بلندمدت ایران و روسیه شده است، چه چیزی است. با این حال آنگونه که از سخنان سفیر ایران

سفیر جمهوری اسلامی ایران در روسیه پیش از این گفته‌بود که توافق جامع همکاری‌های بلندمدت ۲۰ ساله ایران و روسیه تا پیش از پایان سال ۲۰۲۴ امضا خواهد شد. اما مشخص نیست با اظهارنظرهای سفیر جمهوری اسلامی ایران در روسیه پیش از این گفته‌بود که این توافقنامه تا پیش از پایان سال ۲۰۲۴ امضا خواهد شد. اما مشخص نیست با اظهارنظرهای مقام‌های روسیه در مورد توقف فرآیند تکمیل توافقنامه، سرنوشت امضای آن به چه زمانی موکول می‌شود.